

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Educational Management Model Through the Distance Learning Television (DLTV)
the Small Schools of Prachuap Khiri Khan Primary Educational
Service Area 1

ดวงใจ ชูจิต* และ อภิชาติ เลนนันท์
Duangjai Chujit* and Apichat Lenanant

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: duangjai.chu@mail.pbru.ac.th

Received: 2 January 2025, Revised: 25 May 2025, Accepted: 16 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) ศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็กไปใช้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนจำนวน 5 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนประชารังสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 79 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 2) แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และ 3) แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ คือ การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) การจัดการเรียนรู้ (Learning) การประเมินผล (Evaluation) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) ซึ่งผลการประเมินความถูกต้องมีค่าเฉลี่ย 4.91 ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.89 และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ย 4.86

2. ผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า สถานศึกษามีระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การบริหารจัดการ การศึกษาทางไกล

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop a management model for education through the Satellite Distance Learning System (DLTV) for small schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 1, and 2) to examine the effects of implementing the Satellite Distance Learning System (DLTV) in small schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 1. The sample group for this research consisted of 5 teachers and 79 students from grades 1–6 at Pracharangsarn School under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 1. The research instruments consisted of 1) A user manual for the management model through the Distance Learning via Satellite (DLTV) system, with content validity scores ranging from 0.67 to 1.00, 2) The assessment form of the educational management model through the physical education system via satellite of small schools is consistent between 0.67 to 1.00, and

3) An evaluation form for the trial implementation of the model, also with content validity scores ranging from 0.67 to 1.00. Data were analyzed using mean and standard deviation.

The research findings are as follows:

1. The management model for education through the Satellite Distance Learning System (DLTV) for small schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 1. There are five elements: Planning, Design and Development, Learning Management, Evaluation and Action and Improvement. The results of the accuracy assessment have an average value of 4.91, suitability is average 4.89 and probability is average 4.86.

2. The implementation of the management model for education through the Satellite Distance Learning System (DLTV) in small schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 1, showed that the overall performance level was very high. Interviews with users of the model revealed that all components were considered suitable for implementation.

Keywords: Distance Education Management, Management, Distance Learning

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน และประเทศชาติการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาจะช่วยสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพและสร้างสังคมแห่งปัญญา การจัดการศึกษาสามารถพัฒนาคนไทยให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมครบถ้วนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีความรู้คู่คุณธรรม สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษาจะต้องจัดให้บุคคลที่มีสิทธิในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่เน้นความเสมอภาคกันในการรับการศึกษา และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง [7] จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบปัญหาสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ 2) ปัญหาการขาดแคลนครู โดยเฉพาะครูวิชาหลัก คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ อีกทั้งครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอน และ 3) สถานศึกษาไม่มีการนำผลการประเมินภายนอกมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา [2] จากสภาพปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ประกาศนโยบายให้โรงเรียนขนาดเล็กใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และได้จัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูซึ่งเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ และเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่อยู่ห่างไกลให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 2019 ส่งผลให้โรงเรียนในแต่ละภูมิภาคไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายการจัดการเรียนการสอนดังนี้ “การเรียนรู้ผ่านการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” โดยสถานศึกษาทุกประเภททุกระดับชั้นควรมีการเตรียมความพร้อมทักษะที่สำคัญในช่วงปิดเทอมให้แก่ผู้เรียนในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อให้การเรียนรู้ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดแนวทางการดำเนินการ 6 แนวทาง ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียน 2) โรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงช่องทางการเรียนการสอนได้ ถึงแม้จะไม่สามารถไปโรงเรียนได้ 3) โรงเรียนต้องใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ตัดสินใจนโยบายต่าง ๆ บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการทั้งจากนักเรียน ครู และโรงเรียนโดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นที่ตั้ง และกระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ 5) ปรับปฏิทินการศึกษาของไทยให้เอื้อต่อการ “เรียนเพื่อรู้” ของเด็กมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยเวลาที่ชัดเจนจะคำนึงถึงภาระของทุกคน และการได้รับความรู้ครบตามช่วงวัยของเด็ก และ 6) บุคลากรทางการศึกษาทุกท่านจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง และทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด [9] นอกจากนี้ได้มีการกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตพื้นที่ทั้งหมด 5 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) On-site คือ การเดินทางมาเรียนที่โรงเรียน 2) On-Air คือ การเรียนผ่านระบบมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) On-Line คือครูผู้สอนทำการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 4) On-demand คือการเรียนผ่านระบบแอปพลิเคชัน และ 5) On-hand คือครูผู้สอนเดินทางไปแจกเอกสารใบงานให้กับนักเรียนที่บ้าน [5] จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นจัดการศึกษาทางไกลที่ครอบคลุมการเรียนรู้อย่างตลอดชีวิต สามารถรับชมได้ทั้งทางโทรทัศน์ผ่านระบบดาวเทียม 17 ช่องทาง website ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และทางมือถือผ่าน Application on Mobile เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน

การจัดการเรียนการสอนของครูสำหรับนักเรียนสามารถมาที่โรงเรียนได้ตามปกติ และการจัดการเรียนการสอนของผู้ปกครองสำหรับนักเรียนที่เรียนที่บ้าน ดังนั้นการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ถือเป็นนวัตกรรมที่ช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก และเป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการศึกษาในช่วงวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้รองรับกับสถานการณ์ของโลก และเทคโนโลยีจึงมีการปรับปรุงการดำเนินงานโดยแบ่งระบบการทำงานเป็นต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ซึ่งเรียกว่า New DLTV ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในวัยเรียนหรือในระยะเวลาที่กำหนด แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาการเรียนรู้เพิ่มเติมที่ และการปรับห้องเรียนที่ใช้ในการออกอากาศและอุปกรณ์สถานีโทรทัศน์เพื่อให้ผู้รับชมปลายทางสามารถรับชมได้ทั้งทางโทรทัศน์ผ่านระบบดาวเทียม 15 ช่อง ทาง website ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และทางมือถือผ่าน Application on Mobile เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้กับคุณครูที่โรงเรียนปลายทางส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติ [8] อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ยังคงประสบปัญหาหลายประการ ดังงานวิจัยของ จิราวุฒน์ ประสาทนกุล (2559) พบว่า ครูไม่ศึกษาเอกสารในการเตรียมการสอน ขาดการสรุปและทบทวนหลังสอน การกำหนดนโยบายไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง [4] และเคนวรัตน์ ฤทธิธิน (2559) พบปัญหาด้านการกำหนดนโยบาย การขับเคลื่อนความเข้มแข็ง การจัดการเรียนรู้ การนิเทศติดตาม และการประเมินและปรับปรุงซึ่งผู้บริหารและครูต้องดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม [3] นอกจากนี้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ยังพบปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านหลักสูตร 5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 6) ด้านผู้ปกครอง และ 7) ด้านกระบวนการเรียนการสอน [9] ดังนั้น การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะประสบความสำเร็จได้นั้น โรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องและมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนประชารัฐศรีธรรม ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้จัดทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบโดยใช้ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา และศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 1 โรงเรียน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ โรงเรียนวัดก้ามเขน อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดก้ามเขน จำนวน 1 ท่าน และครูผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนวัดก้ามเขน จำนวน 1 ท่าน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประเด็นการสัมภาษณ์ครอบคลุมองค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนวัดกำแพงแสนด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนวัดกำแพงแสนโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

1. ผู้วิจัยสังเคราะห์โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จากหน่วยงานทางการศึกษา และนักวิชาการจำนวน 10 แหล่งข้อมูล และคัดเลือกขั้นตอนการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากหน่วยงานทางการศึกษา และนักวิชาการที่มีความคิดตรงกัน โดยเลือกขั้นตอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ประกอบนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โรงเรียนวัดกำแพงแสน มาจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2. การตรวจสอบรูปแบบ ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของรูปแบบพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีวิธีการคัดเลือกโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของร่างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของร่างรูปแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกประเด็นการประเมิน

3. การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงยึดสร้างเป็นคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

4. การตรวจสอบคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผู้วิจัยนำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้รูปแบบโดยใช้แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคู่มือการใช้รูปแบบ พบว่า มีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกประเด็นการประเมิน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ได้มาโดยการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่ จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 1 ท่าน ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 1 ท่าน อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 2 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ รูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดโดยคำถามแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) โครงสร้างของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ 4) การประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ทุกประเด็นการประเมิน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ผลการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยนำผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย โดยเกณฑ์ในการตัดสินใจว่ารูปแบบมีความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ผลการประเมิน พบว่า ความถูกต้องของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.11 ระดับคุณภาพ มากที่สุด ความเหมาะสมของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12 ระดับคุณภาพ มากที่สุด และความเป็นไปได้ของรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19 ระดับคุณภาพ มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ไปใช้

1. ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนพระราชวังสรรดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นโรงเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เนื่องจากโรงเรียนพระราชวังสรรดงเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ซึ่งที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และบุคลากรของโรงเรียนยินยอมและให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้เวลาในการทดลอง 2 เดือน โดยเริ่มทดลองใช้รูปแบบวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2566

2. ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยใช้แบบประเมินผลหลังการใช้รูปแบบและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลจากรักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 4 คน

4.1 กลุ่มเป้าหมาย รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนพระราชวังสรรดง จำนวน 1 คน ครูผู้สอนโรงเรียนพระราชวังสรรดงจำนวน 4 คน และนักเรียนโรงเรียนพระราชวังสรรดงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 97 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2. แบบสัมภาษณ์หลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) 2) การออกแบบ และพัฒนา (Design and Development) 3) การจัดการเรียนรู้ (Learning) 4) การประเมินผล (Evaluation) และ 5) การปรับปรุงแก้ไข (Action) มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระราชวังสรรดงเพื่อขอทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) แล้วผู้วิจัยนำแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนด้วยตนเอง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผู้วิจัยนำผลการประเมินหลังทดลองใช้รูปแบบมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย โดยเกณฑ์ในการตัดสินผลการใช้รูปแบบ คือ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และข้อมูลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนวัดท่ามะเสน ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดนโยบาย 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ และ 3) จัดประชุมชี้แจงแผนการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาผู้นำการเรียนรู้ และครูผู้สอน และ 3) การออกแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (Learning) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) บทบาทของผู้ปกครอง 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการสอนเสริม 4) การจัดบริการสนับสนุน และ 5) การมุ่งทำงานแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การควบคุม ติดตามและประเมินผล 2) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ผลการประเมินตนเอง และ 3) การรายงานผลการประเมิน และองค์ประกอบที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข (Action) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การสะท้อนผลการดำเนินงาน และ 2) การปรับปรุง และพัฒนางาน

ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน สรุปผลการประเมินได้ดังนี้ ผลการประเมินด้านความถูกต้องของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.91$, $\sigma = 0.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการประเมินระดับมากขึ้นไป ผลการประเมินด้านความเหมาะสมของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.89$, $\sigma = 0.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการประเมินระดับมากขึ้นไป และผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการประเมินระดับมากขึ้นไป

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียน

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับคุณภาพ
องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan)			
ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดนโยบาย	4.50	0.55	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์	4.60	0.50	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 จัดประชุมชี้แจงแผนการดำเนินงาน	4.65	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรายองค์ประกอบ	4.58	0.52	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development)			
ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร	4.60	0.42	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาผู้นำการเรียนรู้ และครูผู้สอน	4.60	0.55	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการเรียนการสอน	4.90	0.23	มากที่สุด
เฉลี่ยรายองค์ประกอบ	4.70	0.40	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (Learning)			
ขั้นตอนที่ 1 บทบาทของผู้ปกครอง	5.00	0	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการจัดการเรียนการสอน	4.80	0.28	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการสอนเสริม	5.00	0	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 4 การจัดบริการสนับสนุน	4.90	0.14	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 5 การมุ่งทำงานแบบมีส่วนร่วม	4.60	0.55	มากที่สุด
เฉลี่ยรายองค์ประกอบ	4.86	0.20	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล (Evaluation)			
ขั้นตอนที่ 1 การควบคุม ติดตามและประเมินผล	4.83	0.32	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ผลการประเมินตนเอง	4.80	0.45	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการประเมิน	3.80	0.45	มาก
เฉลี่ยรายองค์ประกอบ	4.48	0.41	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การบริหารจัดการ	μ	σ	ระดับคุณภาพ
องค์ประกอบที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข (Action)			
ขั้นตอนที่ 1 การสะท้อนผลการดำเนินงาน	4.90	0.23	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การปรับปรุง และพัฒนางาน	4.80	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรายองค์ประกอบ	4.82	0.34	มากที่สุด
ภาพรวมของการดำเนินงาน	4.69	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้บริหาร ครูผู้สอนมีการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.69$, $\sigma = 0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (Learning) ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.20$) องค์ประกอบที่ 5 การปรับปรุงแก้ไข (Action) ($\mu = 4.82$, $\sigma = 0.34$) องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.40$) องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.52$) และองค์ประกอบที่ 4 การประเมินผล (Evaluation) ($\mu = 4.48$, $\sigma = 0.41$) และจากการสัมภาษณ์ผู้ใช้รูปแบบเห็นว่าการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ใช้รูปแบบพบว่า องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (Learning) ขั้นตอนที่ 1 บทบาทของผู้ปกครอง พบอุปสรรคด้านความพร้อมในการจัดหาอุปกรณ์เครื่องรับสัญญาณ โทรศัพท์ สำหรับเรียนรู้จากโรงเรียนต้นทาง และโทรศัพท์สำหรับติดต่อกับครูผู้สอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนการดำเนินงาน (Plan) 2) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) 3) การจัดการเรียนรู้ (Learning) 4) การประเมินผล (Evaluation) และ 5) การปรับปรุงแก้ไข (Action) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างรูปแบบผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ซึ่งสอดคล้องกับ นิดา หมั่นดี [6] ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) การบริหารจัดการ โดยผู้บริหารต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ สร้างความตระหนักและความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สร้างความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการจัดการทรัพยากรบุคคล และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับบำรุงรักษา และซ่อมแซมอุปกรณ์เพื่อให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ จัดซื้อสื่อ วัสดุการเรียนการสอน และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร มีการบริหารจัดการวิชาการให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา นอกจากนี้จะต้องมีการกำหนดแนวทางการวัดประเมินผล และนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 2) การจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องปรับตารางเวลาให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทางและบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดหาสื่อ ใช้สื่อเสริม และผลิตสื่อร่วมกับนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน จัดห้องเรียนให้อัตโนมัติการจัดการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนการเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม จัดการเรียนการสอนและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา มีการวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดทุกตัวเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่าในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยขั้นตอนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชา และออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ขั้นตอนการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสถานศึกษาและคู่มือการจัดการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียมเพื่อวางแผนการออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนอกตารางเวลาออกอากาศเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนรู้ไม่ทันตามการสอนของครูต้นทาง

หรือไม่ผ่านจุดประสงค์ และให้ความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหลักสูตรสถานศึกษาและบริบทของสถานศึกษา ขั้นตอนจัดทำทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และขั้นตอนครูผู้สอนประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากที่สุดเป็นลำดับแรก ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีการขั้นตอนการดำเนินงานเป็นกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนประยุกต์เข้ากับบริบทของโรงเรียนทำให้นำไปสู่การปฏิบัติจริงเป็นไปตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโดยโรงเรียนพระราชวังสราญครีได้เริ่มจากการตรวจตรา ปรับปรุง และซ่อมแซมอุปกรณ์สำหรับใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอยู่เสมอ และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาโดยทันทีเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนพระราชวังสราญครีได้มีการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี การจัดการเรียนการสอน และคู่มือการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อวางแผน และออกแบบการจัดการเรียนการสอน กำหนดโครงสร้างรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยครูผู้สอนได้มีการเตรียมการสอน วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนวางแผนการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เมื่อครูผู้สอนได้ประเมินผลผู้เรียนแล้วพบว่าผู้เรียนไม่บรรลุตามจุดประสงค์ ครูผู้สอนจะมีการจัดกิจกรรมสอนเสริมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน และผ่านตามจุดประสงค์ที่กำหนดโดยผู้ปกครองได้ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในช่วงหลังเลิกเรียนและในวันหยุด และครูผู้สอนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของนิดา หันันต์ [6] ที่พบว่าการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างหลักสูตร ปรับตารางเวลาให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทางและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และมีการจัดการระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยการติดตั้งใหญ่ต้องเหมาะสม บำรุงรักษา และซ่อมแซมอุปกรณ์เพื่อให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดการเรียนการสอนและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา มีการวัดประเมินผลการจัดการศึกษาโดยเน้นให้ครูต้องมีการวัดประเมินผลตัวชี้วัดทุกตัว เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลทำให้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอภินันท์ สีขำ [10] ที่พบว่าครูควรศึกษาเอกสารคู่มือเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนตามเอกสารคู่มือของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดห้องเรียนและสถานที่ สภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง เตรียมอุปกรณ์มอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมความพร้อม นำสื่อการเรียนที่เตรียมมาเรียนพร้อมโรงเรียนต้นทางเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และสนุกสนานระหว่างเรียน และทำการบันทึกหลังกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งเพื่อนำไปปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ผู้บริหารควรมีการวางแผนการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อำนวยความสะดวกในด้านอุปกรณ์ แบบเรียน หนังสือค้นคว้า และส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลและประเมินผลถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่นเดียวกับกรธรรต ประศาสน์วนิช [1] ที่พบว่าแนวทางการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมควรมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ควรจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และสรุปสาระสำคัญจากการเรียนในแต่ละครั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คำแนะนำ สนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และควรมีการสรุปผลการเรียนการสอน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย กำหนดแผนการดำเนินงาน การปรับปรุงแผนการดำเนินงาน และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รวมไปถึงการจัดทำรายงานการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหา และอุปสรรค รวมถึงผลที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่ดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมครูได้ปฏิบัติในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าประเด็นอื่นๆ อันเนื่องมาจากโรงเรียนพระราชวังสราญครีขาดผู้บริหารสถานศึกษาประกอบกับมีครูและบุคลากรในการดำเนินงานจำนวนน้อย จึงทำให้การกำหนดนโยบายในการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีความไม่ชัดเจน และมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณในการดำเนินงานจึงทำให้การกำหนดแผนการดำเนินงานเป็นไปได้ยาก และในบางหัวข้อไม่สามารถปฏิบัติได้ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพระราชวังสราญครีไม่มีการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ได้มีการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรใน DLTV กำหนดโครงสร้างรายวิชา ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และกำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และได้มีการปรับซ่อมเสริมเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้คุณภาพตามหลักสูตรของสถานศึกษา และในด้านการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนพระราชวังสราญครีกำหนดให้ครูผู้สอนประเมินผลลัพธ์จากตัวผู้เรียนโดยตรงจึงไม่มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพราะอาจเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับจิราวรรณ ประสาทนกุล [4] ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนเกิดจากครูผู้สอนไม่ศึกษาเอกสารในการเตรียมการสอน ขาดการสรุปและทบทวนเนื้อหาบทเรียนหลังการสอน และการกำหนดนโยบายไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

เช่นเดียวกับ เคนวัฒน์ ฤทธิกร [3] ที่พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้ระบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมต้องเผชิญปัญหาในด้านการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การนิเทศติดตาม การประเมินผลและนำผลการประเมินมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องร่วมกันดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโดยจะต้องกำหนดนโยบายที่นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะจึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนรู้โดยอำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม และอุปกรณ์ทั้งการตรวจสอบการใช้งานเป็นระยะ ซ่อมแซม หรือการอำนวยความสะดวกในการจัดหาใหม่ให้กับโรงเรียน และครูผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า จัดเตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง ให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือนักเรียนระหว่างเรียน และจัดทำบันทึกหลังสอนที่สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาและอุปสรรค เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

2. หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารโรงเรียนควรมีส่งเสริม และการวางแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) อย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการประเมินตนเอง โดยผู้ประเมินต้องให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) พร้อมทั้งนำผลการนิเทศ ติดตาม และผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. นำรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปทดลองใช้กับโรงเรียนขนาดเล็กอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบ และนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบเพื่อดูผลการพัฒนาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาผ่านระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ว่ามีองค์ประกอบอื่นที่ยังไม่ได้ศึกษาอีกหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรธรรศ ประศาสน์วนิช. แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต]. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์; 2564.
- [2] คุรุบ้านนอก.คอม. สมศ.เผย 5 ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก พร้อมชุดตัวอย่างความสำเร็จ จากการนำผลประเมินมาใช้. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannok.com/77269>.
- [3] เคนวัฒน์ ฤทธิกร. การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์; 2559.
- [4] จิราวัฒน์ ประสาททนกุล. การบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี; 2559.
- [5] ไทยรัฐออนไลน์. กระทรวงศึกษาธิการเตรียมความพร้อมจัด 5 รูปแบบการเรียนการสอนยุคโควิด-19 ป่วนเมือง. [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2100016>.
- [6] นิดา หมั่นดี. รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2562.
- [7] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่4) พ.ศ. 2562. (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 3 – 4.
- [8] มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระราชูปถัมภ์ และศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ให้ได้มาตรฐาน. [อินเทอร์เน็ต]. 2561[เข้าถึงเมื่อ 1 กันยายน 2564]. เข้าถึงได้จาก newdltv25612018.pdf.
- [9] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานเรียนออนไลน์ยุคโควิด19 วิฤกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2563[เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://online.fliphtml5.com/wbpvz/obxf/#p=2>.

- [10] อภินันท์ สีขำ. แนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร; 2558.